

OD. No. 1059

Naam COMMUNISME IN ZWEDEN.

Zie ook:

~~Dossier A & B~~

ACD/O-dossier:
COMMUNISME IN ZWEDEN.

Uit		In	Uit		In	Uit		In	Uit		In
Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum	Datum	Aan	Datum
10-0-17	PIA										
24 MEI 1966	BIC										
		3 JUNI 1966									

10 AUG 1966

MINUTENBLAD

DOSSIER No. OD 1059

NAAM: COMMUN ISME IN ZWEDEN

afschrift

Stockholm, 30 Januari 1952.

421/86.

Vereniging ter bevordering van
culturele en economische betrekkingen
tussen Zweden en de Sovjet-Unie.

Onder verwijzing naar dezerzijds brief van 29 October 1951, no. 4124/838, en in het bijzonder naar de 4e alinea van pagina 3, heb ik de eer Uwe Excellentie te berichten, dat dit Gezantschap zojuist een aantal brochures ontving - te samen met een affiche - waarin het werkprogramma voor het eerste kwartaal 1952 staat vermeld van de "Vereniging ter bevordering van culturele en economische betrekkingen tussen Zweden en de Sovjet-Unie".

In de inleiding dezer brochure, waarvan ik Haar hiernevens drie exemplaren moge aanbieden, wordt gewezen op de cursussen, die onder auspiciën der vereniging in het voorjaar zullen worden georganiseerd voor degenen, die Russisch willen leren, en op de nieuwe "muziekafdeling" waar koorsang en instrumentale muziek kunnen worden beoefend, die de bekendheid met de Russische muziek kunnen bevorderen.

Tenslotte wordt nog eens herinnerd aan de ter beschikking staande Russische propaganda-films en lantaarnplaatjes.

De Gezant,

w.g. W. Daniels

Zijne Excellentie
de Heer Minister van Buitenlandse Zaken,
'S - GRAVENHAGE.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Directie D.E.U./O.F.

No. 10805

6.64

11 FEB

ACD

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft
Het v.d. Binnevl. Veiligheid
bijlage dezes ter kennisneming aan te bieden

's-Gravenhage, D. Feb.

PROGRAM

Januari, februari och mars

1952

*Sällskapet för främjande
av kulturella och ekonomiska förbindelser
mellan Sverige och Sovjetunionen*
Katarinavägen 201, Stockholm. Tel. 44 64 34
Postgiro 58655

TILL VÅRA MEDLEMMAR, ORGANISATIONER

OCH ÖVRIGA INTRESSERADE

Sällskapet för främjande av kulturella och ekonomiska förbindelser mellan Sverige och Sovjetunionen presenterar sitt program för de närmaste månaderna med förhoppningen att också i fortsättningen få röna uppskattning och stöd för sin verksamhet från medlemmar och övriga intresserade.

Verksamhetens tyngdpunkt förlägges under våren till föreläsningsserien "Sovjetunionen i dag" som rönt stor uppmärksamhet under höstsäsongen. Flera för allmänheten intressanta företeelser i Sovjetunionen belyses därvid i objektiva och sakliga redogörelser.

Intresset för studier i ryska språket tilltar och sällskapet planerar att starta nya kurser under vårsäsongen.

En ny sektion inom sällskapet har bildats, Kör- och musiksektionen, som vi hoppas skall kunna förmedla något av den ryska sången och musiken, för vilken det säkerligen finnes stort intresse bland den musikintresserade allmänheten.

Slutligen är att tillägga att vi gärna står till tjänst, nu såsom tidigare, med upplysningar och hjälp åt andra organisationer i Sverige av olika slag, ävensom att förmedla talare, skioptikonbilder och filmer.

Vi vill också ge uttryck åt förhoppningen att vår verksamhet skall kunna bidra till förståelsen mellan våra båda folk.

Styrelsen.

Minnet av Lenin

högtidlighålles på 28-årsdagen av hans död
vid en sammankomst i

MEDBORGARHUSETS STORA SAL

Måndagen den 21 januari kl. 19,30

Högtidstal av *Red. Knut Olsson*

Sång av Svensk-ryska kören (dir.: *Maxim Stempel*)

Visning av filmen

LENIN

UTSTÄLLNING

i HÖRSALEN, Katarinavägen 20

»Hur Sovjetunionen uppfyllde den första
femårsplanen efter kriget»

Vackra foton och planscher i färg och svart-vitt

Utställningen hålles öppen under tiden

16—27 januari på följande tider:

Vardagar: kl. 16.00—20.00 Söndagar: kl. 14.00—20.00

Fritt inträde

Tisdagen den 29 januari

HÖRSALEN

Katarinavägen 20, kl. 19.00 och 21.00

visas filmen

»DE DÖMDAS SAMMANSVÄRJNING»

Entré kr. 1: — löses vid ingången från kl. 18.30

Torsdagen den 31 januari

MEDBORGARHUSETS STORA SAL

kl. 19.30

Föreläsningsserien »Sovjetunionen i dag»

I. »Undervisningsväsendet i Sovjetunionen»

Deltagare i lärardelegationen berättar

Läroverksadjunkt *Bernt Lindberg*,
Läroverksadjunkt *Karin Lindberg*,
Folkskollärarinnan *Anna Jonsson*

Visning av filmen

”L Ä R A R I N N A N”

Biljetter à 1: — kr. säljes å sällskapets expedition.
Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Tisdagen den 5 februari

S A G A B I O G R A F E N

Huvudsta, kl. 19.30

Advokat *Arvid Rudling*

skildrar sina intryck från en resa i Sovjetunionen

Visning av filmen

”RIDDAREN AV GYLLENE STJÄRNAN”

Biljetter à kr. 1: 25 säljes å sällskapets expedition.
Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Tisdagen den 5 februari

H Ö R S A L E N

Katarinavägen 20, kl. 19.00 och kl. 21.00

visas filmen

”SOVJETESTLAND”

Tisdagen den 12 februari

visas filmen

”DET TREDJE SLAGET”

Entré kr. 1: — löses vid ingången från kl. 18.30

Torsdagen den 14 februari

MEDBORGARHUSETS STORA SAL

kl. 19.30

Föreläsningsserien »Sovjetunionen i dag»

II. »Arbetsförhållandena i Sovjetunionen»

Föreläsare: Advokat *Arvid Rudling* och

ombudsman *Birger Bergsmeden*

Visning av filmen

”DÄR ARBETET ÄRAS”

Biljetter à 1: — kr. säljes å sällskapets expedition.
Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Tisdagen den 19 februari

H Ö R S A L E N

Katarinavägen 20, kl. 19.00 och kl. 21.00

visas filmen

”DE HAR ETT FOSTERLAND”

Tisdagen den 26 februari

visas filmen

”RIK SOMMAR”

Entré kr. 1: — löses vid ingången från kl. 18.30

Fredagen den 29 februari

A L V I K S K O M M U N A L H U S

Bromma, kl. 19.30

Red. *Knut Olsson* skildrar en resa i Sovjetunionen

Visning av filmen

”RIDDAREN AV GYLLENE STJÄRNAN”

Biljetter à kr. 1: 25 säljes å sällskapets expedition.
Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Tisdagen den 4 mars

Den store ryske författaren

N. Gogols minne

högtidlighålles på 100-årsdagen av hans död i

MEDBORGARHUSETS STORA SAL

kl. 19.30

Fil. dr *Nils Åke Nilsson*

tecknar i några minnesord författarens livsverk

I regi av Manja Benköw spelas en scen ur

Gogols skådespel "REVISORN"

Visning av filmen

"KEJSARINNANS TOFFLOR"

Biljetter à 1: — kr. säljes å sällskapets expedition.

Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Tisdagen den 11 mars

H Ö R S A L E N

Katarinavägen 20, kl. 19.00 och kl. 21.00

visas filmen

"MÖTE VID ELBE"

Entré kr. 1: — löses vid ingången från kl. 18.30

Onsdagen den 12 mars

MEDBORGARHUSETS STORA SAL

kl. 19.30

Föreläsningsserien »Sovjetunionen i dag»

III. *Möte med ryskt schackliv*

Föreläsare: Stormästaren *G. Ståhlberg*

Visning av filmen

"VÄRLDSMÄSTAREN I SCHACK 1951"

Biljetter à 1: — kr. säljes å sällskapets expedition.

Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Tisdagen den 18 mars

H Ö R S A L E N

Katarinavägen 20, kl. 19.00 och kl. 21.00

visas filmen

"I HEMLIGT UPPDRAG"

Tisdagen den 25 mars

visas filmen

"ASERBEIDSJAN"

Entré kr. 1: — löses vid ingången från kl. 18.30

Torsdagen den 27 mars

MEDBORGARHUSETS STORA SAL

kl. 19.30

Föreläsningsserien »Sovjetunionen i dag»

IV. *"Arkitekturen och byggnadsverksamheten
i Sovjetunionen"*

Föreläsare: Civilingenjör *Harri Carlsson* och
civilingenjör *Olle Jansson*, Göteborg

Visning av filmen

"TURKMENISTAN"

Biljetter à 1: — kr. säljes å sällskapets expedition.

Ev. överblivna vid ingången från kl. 18.30

Onsdagen den 19 mars

SAMKVÄM MED DANS

i HOTELL MALMENS FESTVÄNING

Inbjudningskort med närmare upplysningar utsändes senare

SPRÅKKURSER I RYSKA

Studiesektionen återupptar sina kurser i ryska språket med början måndagen den 21 och tisdagen den 22 januari. Om tillräckligt många anmälningar inkommer har sektionen för avsikt att under vårterminen starta dels en nybörjarkurs och dels en fortsättningskurs. Förfrågningar och anmälningar till dessa kan göras till sällskapets exp., tel. 44 64 34.

SCHACKSEKTIONEN

inom sällskapets studiesektion planerar under vårsäsongen klubbverksamhet i sällskapets bibliotek var 14:e dag med korta föredrag och tillfälle till schackmatcher mellan intresserade. Närmare meddelande om dessa kommer att publiceras senare. En föreläsning i studiesektionens föreläsningsserie har ägnats schacklivet i Sovjetunionen med den framstående svenska schackspelaren G. Ståhlberg som föreläsare. Närmare upplysningar om schacksektionens verksamhet kan erhållas efter hänvändelse till sällskapets exp., tel. 44 64 34.

BIBLIOTEKET

hålles öppet såsom tidigare varje helgfri fredag mellan kl. 19.00—21.00. Klassisk och modern skönlitteratur samt bildverk och aktuella tidskrifter finnes till utlåning åt medlemmar och andra intresserade.

KÖR- OCH MUSIKSEKTIONEN

är namnet på en nybildad sektion som i början av sin verksamhet huvudsakligen bygger på Svensk-ryska körens medlemmar. Kören återupptar sin verksamhet med repetitioner varje måndag; med början måndagen den 14 januari kl. 19.30 i Hörsalen, Katarinavägen 20. Intresserade medlemmar inbjudes att delta i körens verksamhet. Anmälningar och förfrågningar göres till körens dirigent, herr Maxim Stempel, tel. 60 25 64.

Kör- och musiksektionen planerar vidare under vårsäsongen en eller flera musikaftnar med föredrag och musikillustrationer om musikutvecklingen i Sovjetunionen med dess republiker.

Sång- och musikintresserade kan erhålla närmare upplysningar om sektionens verksamhet genom hänvändelse till sällskapets exp., tel. 44 64 34.

No: 543.- DIENSTGEHEIM.-

OP KAART
ACD 40
DAT: 24-11-50
PAR: RT

6.417 / 6.151
28 November 1950.-

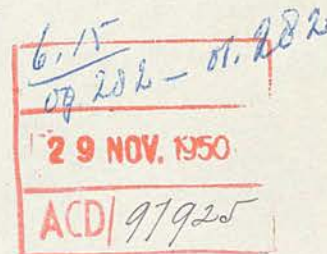
knipsels nr 510
Onderwerp: "Te verwachten Havenstakingen
en
Scheuring in Zweedse Com.Partij".-

Bijlagen : één.

A A N : B.III.-

V A N : W.-

Wellicht ten overvloede heb ik de eer U hierbijgaand te doen toekomen, een drietal opgeplakte berichten uit verschillende dagbladen, betreffende bovenvermeld onderwerp, naar de inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

Scheuring in de Zweedse communistiche partij

Dertig oudere leden van de Zweedse communistiche partij hebben zich van de partij afgescheiden en na een conferentie van twee dagen te Stockholm een eigen organisatie gevormd.

Zij namen een resolutie aan, waarin werd gezegd, dat zij hun eigen „centrale raad” vormen, omdat de partij „haar zuiver revolutionnaire koers had verlaten en vervallen was tot een familieklied met zelfbewondering als doel”. In de resolutie wordt aangedrongen op grotere trouw aan de Cominform en „een meer Leninistische lijn”. Voorts wordt er op aangedrongen, dat de partij ophoudt een aanhangsel van de socialistische partij te zijn.

Algemeen Brabantsch Dagblad

"DE BREDASCHE COURANT"
van Maandag, 27 Nov. 1950.

nr DD 1059

20.13.1.51

DB 1059

Doss. nr.	
Cat.	Tronno
Date	6-12-'50

Spionnen stromen Zweden binnen

Contrôle verscherpt

De toenemende internationale spanning heeft het aantal communistische spionnen in Zweden doen stijgen, aldus de Zweedse vreemdelingencommissie.

Rosqvist, het departementale hoofd van de commissie, deed een beroep op de Zweedse bevolking om onmiddellijk iedere vreemdeling aan te geven, van wie vermoed wordt, dat hij een spion is.

De veiligheidspolitie heeft iedere beschikbare man ingezet tegen de spionage.

Rosqvist verklaard, dat het zeer gemakkelijk is voor spionnen om op Zwedens uitgestrekte kust en landgrenzen het land binnen te komen. De Zweedse douanebeambten hebben op schepen van Oost-Europese mogendheden personen aangetroffen, die blijkbaar niets met de navigatie te maken hadden en die zonder twijfel het contact onderhielden met communistische agenten in Zweden.

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 17 November 1950
Javastraat 68.

No.: 93517
Bijl.: 1.-

UITGEBOEKT

DIENSTGEHEIM

Gevolggevend aan het verzoek vervat in Uw kantschrijven van 21 September jl., No. 1922 Afdeling Kabinet, moge ik Uwe Excellentie de bijlagen van genoemd schrijven hierbij wederom aanbieden.

Het Hoofd van de Dienst,
voor deze :

AAN :

Zijne Excellentie
de Heer Minister van Binnenlandse Zaken,

Mr. A. van Maanen

te

's- GRAVENHAGE .

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

No. 1922

06.328.1
07.29-03

AFDELING ~~KABINET~~
23 SEP. 1950
ACDI 93517

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft de eer aan
het Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst.

nevensgaand stuk te doen toekomen, met verzoek om
terugzending na kennisneming.

's-Gravenhage, 21 September 1950.

Voor de Minister,
De Secretaris-Generaal

[Handwritten signature]

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Directie *EW/OE*

No. *88931*

Afz. OOV
1 BVD

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft de eer aan
Zijne Excellentie de Minister *van Buitenlandse*
Zaken bijlage dezès ter kennisneming
aan te bieden.

's-Gravenhage, *13 sept. 1950.*

FOTO-BIZ
No. 29359

Stockholm, 1 September 1950

No. 3342/680.

Russische nota nopens behandeling
Russische onderdanen.FOTO
No. 2991

Ik heb de eer Uwe Excellentie het navolgende te berichten. Op Woensdag 30 Augustus j.l. heeft de Russische Ambassade hier ter stede een nota doen overhandigen aan het Zweedse Ministerie van Buitenlandse Zaken. De nota werd door een bode aan de portier van het Departement afgegeven.

In deze nota beklaagt de Russische Ambassade zich over de behandeling, die de Sovjet onderdaan Villis Vilkans zou hebben ondervonden van de zijde van de Zweedse autoriteiten, toen hij verleden jaar tesamen met twee andere Sovjet-burgers, te weten Alexander Danilenko en Jozas Tranelis, in Stockholm per s.s. Belostrov aankwam. Volgens de Sovjetrussische beweringen zou de Zweedse politie Vilkans bijna twee maanden in hechtenis hebben gehouden zonder enige reden en zonder een bepaalde beschuldiging.

De nota vermeldt verder, dat het betreffende geval bewijst "dat de Zweedse autoriteiten hun praktijken van onwettige vervolging van Sovjet onderdanen voortzetten" en hierbij hun toevlucht nemen tot "bedriegerij, schrikbaanjagend en openlijk geweld". Uit het geval Vilkans, gaat de nota verder, blijkt, dat de Zweedse autoriteiten enige "duistere" vertegenwoordigers van de fascistische emigrantenorganisatie lieten deelnemen in de onwettige en sovjetvijandige handelingen en daarmee de tegen de Sovjet gerichte activiteit op Zweeds grondgebied aanmoedigen.

In de nota, waaraan is toegevoegd een fotocopie en Zweedse vertaling van de brief van Vilkans, wordt verklaard, dat een verzoek van de Sovjet Ambassade aan het Zweedse Ministerie van Buitenlandse Zaken om bijstand bij de nasporingen om de drie mannen te vinden, op 2 December verleden jaar werd beantwoord met de mededeling, dat Danilenko en Tranelis gearresteerd en verhoord waren door de Zweedse autoriteiten, waarna hen in overweging was gegeven naar Engeland te reizen, terwijl het Utrikede departement mededeelde, dat Vilkans niet was aangetroffen. Na

Zijne Excellentie
de Heer Minister van Buitenlandse Zaken,
's - GRAVENHAGE.

een nieuwe Sovietrussische aanmaning, zegt de nota, verzekerde het Utrikesdepartement op 21 Februari van dit jaar nog eens, dat Vilkans niet in Zweden was aangekomen. Kort daarna, beweert de Soviet nota, kwam een van de drie Soviet burgers, namelijk Vilkans, in de Letse socialistische sovietrepubliek, dank zij de medewerking van de Soviet repatrieringsautoriteiten, tot wie hij zich had gewend in Duitsland. Na terugkomst wendde Vilkans zich tot het Sovietrussische Ministerie van Buitenlandse Zaken met bovengenoemde brief, waarin hij mededeelt, dat hij te Stockholm was aangehouden door de Zweedse autoriteiten. Uit Vilkans' brief blijkt, gaat de nota verder, dat hij door de Zweedse politie is gegrepen, toen hij het s.s. Belostrov verliet om een korte wandeling te maken. Hij zou verder onderworpen zijn geweest aan "een ruw verhoor" en in de gevangenis zijn opgesloten. Gedurende het verhoor, waarbij de Zweedse politie zou hebben toegelaten vertegenwoordigers van "het in Stockholm werkzame fascistische Letse emigranten comité", probeerde men alles om Vilkans er toe te brengen te weigeren naar zijn vaderland terug te keren en gaf hem in overweging in Zweden te blijven of naar Engeland terug te keren. De Sovietrussische Ambassade, zegt de nota verder, vestigt de aandacht van het Zweedse Utrikesdepartement op de bovengenoemde onwettige vervolging van Soviet onderdanen door Zweedse autoriteiten en verwacht, dat de betreffende politie beambten, die zich hebben schuldig gemaakt aan het eigenmachtig optreden tegen de Soviet burger Villis Robertovitj Vilkans, zullen worden gestraft. De Ambassade verwacht een mededeling van het Departement omtrent de maatregelen, welke de Zweedse autoriteiten hebben genomen in verband met het bovenstaande.

Donderdagmorgen is deze nota in behandeling genomen eerst in de Ministerraad en daarna door de Heer Vougt, Minister van Defensie, Minister van Buitenlandse Zaken ad interim, het laatste in verband met de afwezigheid van Minister Undén, die de Inter-Scandinavische Ministers Conferentie te Reikjavik bijwoont en niet voor a.s. Zaterdag in Zweden wordt terug verwacht.

In de namiddag heeft het Zweedse Ministerie van Buitenlandse Zaken een antwoord gezonden aan de Soviet Ambassade van de volgende inhoud.

"Bij het Koninklijke Departement van Buitenlandse Zaken is op 30 Augustus 1950 overhandigd een note-verbale, tesamen met bijlagen, afkomstig van de Soviet Ambassade te Stockholm. In deze nota worden beschuldigingen tegen de Zweedse autoriteiten geuit, welke volkomen ongegrond zijn en daarom in feite zowel als om de vorm, waarin zij zijn gegoten, krenkend voor het Koninklijke Departement van Buitenlandse Zaken, dat geen aanleiding kan vinden de nota te beantwoorden. De nota wordt door het Departement derhalve afgewezen."

Tot zover de nota.

Blijkens mededeling gedaan in een interview door de Chef Veiligheidsdienst en de Chef van Utlänningspolisen zouden Danilenko en Tranelis destijds vrijwillig naar Engeland zijn teruggereisd. Vilkans zou echter onder valse naam zijn opgetreden; zijn naam komt in het geheel niet voor in de registratie-lijsten van vreemdelingen.

Het is duidelijk, dat deze nota niet werd overhandigd om de belangen van de, misschien zelfs niet bestaande, Soviet onderdanen Vilkans te behartigen, doch veelmeer om - en dit kan mogelijk later blijken - van Russische zijde ongenoege te tonen over zekere activiteiten van Baltische emigrantenverenigingen. Wellicht ook moet deze Soviet nota worden gezien als een van de vele en veelsoortige maatregelen, die er op zijn gericht een ogenblik van onrust te brengen in het Westen en in dit geval in Scandinavie. In verband met de komende verkiezingen kan dit voorval de communisten hier te lande nauwelijks welkom zijn. Alle bladen hadden over de Soviet nota niet anders dan afkeurende en min of meer schampere commentaren, de communistische uitgeverij ^{sonderr}.

De Zweedse nota werd, evenals dat met de Russische het geval was geweest, door een bode naar de Russische Ambassade gebracht. Een photo van de boodschapper, een achttien-jarige expeditieknecht op zijn fiets, verscheen hedenmorgen in verscheidene bladen, met het bijschrift, dat de jongste bediende van het Utrikesdepartement het Zweedse antwoord had overhandigd.

De Tijdelijk Zaakgelastigde,

W. G. J. Q. Bas Backer.

21/11 Cl

93517

Meij vs Broek.

der voering in
den leg heer be-
rustend Co.

27/11 Aover

A. acc.

~~Broek Co werd op~~

17/11 1944 om uit aan H. acc

preparaat o. mededing
des for. ont. 17.11.44

GRAVENHAGE,
Javstraat 68
Tel. { 111539
 { 112778

Periodiek van het Nederlandsch Genootschap voor Internationale Zaken. Secretariaat: Oranjestr. 4, 's-Gravenhage, Telefoon 180531 en 180560 — Verzend-administratie voor abonnementen: Lange Houtstraat 32, 's-Gravenhage
Voor België: Uitgeverij „De Sikkel”, Lamorinièrestraat 116, Antwerpen, Telefoon 93651-93654

HET COMMUNISME IN ZWEDEN ¹⁾

De Communistische partij in Zweden ontstond in 1921, toen de linkse Socialisten zich aansloten bij de Derde Internationale en zich communisten gingen noemen. In 1924 openbaarde zich bij dezen verzet tegen de toenemende invloed van de U.S.S.R., wat tot gevolg had, dat de oppositie zich weer bij de Sociaal-Democraten aansloot. Een kleine minderheid van de oude Communistische partij bleef de Derde Internationale trouw. In 1929 kwam er in die minderheidsfractie opnieuw een splitsing; een groep onder leiding van Kifborn weigerde, de leiding van de U.S.S.R. te aanvaarden. Deze afgescheidenen noemden zich nadien gewoon Sociaal-Democraten. De Communisten werden teruggebracht tot een kleine, uiterst actieve groep, die betrekkingen met de Comintern bleef onderhouden. Hoevele afgevaardigden zij in de loop der jaren in de Tweede Kamer telde, blijkt uit het volgende overzicht:

1921	1924	1928	1932	1936	1940	1944	1948
7	5	8	2	5	3	15	9

Op het ogenblik heerst er onder de Zweedse Communisten verwarring. De partij doet haar uiterste best om de grote verliezen, door haar geleden, te maskeren en het hoofd boven water te houden. Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten, in 1946 gehouden, kreeg zij 371.917 stemmen, d.i. 11% van het totaal. Bij de Rijksdagverkiezingen in 1948 bedroeg het behaalde stemmental 244.812, het percentage 6.3%. Dit duidt dus op een sterke achteruitgang in twee jaren tijds en vormde voor de partij aanleiding om een nieuwe koers te gaan volgen.

Reorganisatie-maatregelen.

Allereerst werd overgegaan tot een hervorming van het partijbestel.

Ingevolge nieuwe richtlijnen werden in de grote arbeiderscentra nieuwe, z.g. grondorganisaties in het leven geroepen, elk bestaande uit 50 leden. Het bestuur ervan werd toevertrouwd aan een vijftal leden, die persoonlijk verantwoordelijk werden gesteld voor de „faits et gestes" dergenen, die deel uitmaakten van de grondorganisatie. Dit laatste was bedoeld om de controle steviger te maken. Bovendien werd het aantal dier organisaties per stad ver-

meerderd; in sommige gemeenten werd het van 3 tot 7 verhoogd. Daardoor werd het mogelijk om elk kwartaal een vergadering te houden. Het bestuur van de partijafdeling in zulk een gemeente kreeg, naast de gewone politieke opdrachten vanwege het centrale bestuur verleend, detaak, toe te zien op de wijze, waarop de grondorganisaties zich van haar plicht kwijten. Doordat het ledental in de grondorganisatie niet meer dan 50 bedroeg, werd het doenlijk, op de gedragingen van elk lid controle uit te oefenen en met ieder hunner persoonlijk contact te houden.

Te Stockholm werd de reorganisatie het beste toegepast door een zeer effectieve ledencontrole. Terstond na de Rijksdagverkiezingen, in September 1948, werd die controle gehouden, om na te gaan, of de gegevens van de registratiekaarten nog overeenstemden met de werkelijkheid en om bovendien een indruk te verkrijgen van het werkelijke ledental in verband met het grote aantal nieuwe leden na de oorlog. De controle en registratie vorderde meer tijd dan aanvankelijk was geraamd en zijn nu voor 75% voltooid. De controle hield ook in, dat ieder lid persoonlijk werd bezocht. Tot nu toe werden 400 leden afgevoerd, een wel gering aantal op de 7000! Het is echter een maatregel van grote waarde voor de innerlijke consolidering en maakt de Communistische partij geschikter voor doeltreffende arbeid en opvoering der werkzaamheid. Een kartotheek, zoals in Denemarken schijnt te bestaan over de leden van de verschillende vakverenigingen, bestaat hier niet.

Een ander systeem, waarmede de Communistische partij is begonnen, is het z.g. celstelsel, dat berust op hetzelfde beginsel als de grondorganisaties, maar waarin bovendien een onderlinge controle toepassing vindt; dit systeem is echter niet doorgeset.

Economische toestand.

Bezien we thans de economische situatie van de Communistische partij. Op 't ogenblik ziet deze er niet rooskleurig uit, wel geheel anders dan gedurende de succesvolle jaren vlak na de oorlog. Alleen al van het vakver-

¹⁾ Grotendeels ontleend aan artikelen in Tiden, Mei/Juni 1949. Soc-dem. maandblad.

bond der metaalarbeiders inden de Communisten van 1945 tot 1948 251.000 Kr. 2) aan subsidies. Evenzo was het met de andere vakbonden, waar de Communisten een overwegende invloed uitoefenden. Momenteel zijn deze mogelijkheden er niet meer.

Vóór de verkiezingen in 1948 had men veel geld. Toen breidde het corps der functionarissen zich steeds uit, nieuwe kranten verschenen, affiches en drukwerken werden verspreid en voor de eerste keer in de geschiedenis der partij werd een speciale verkiezingsfilm vertoond, waarvan Gustav Johansson de tekst had geschreven. De gedurende de zomer van 1948 gehouden miljoeneninzameling heeft wel enige uitkomst opgeleverd, maar dekde toch niet de partijkosten.

Nog slechter zag het eruit na de verkiezingen. Reeds in October werd aan de leden een extra belasting opgelegd.

In November werd een obligatielening aangegaan bij diegenen, die tot het kader van de partij behoorden. Elk lid moest op zijn minst 100 Kr. aan de partij lenen, de partij op haar beurt verbond zich na 1 Januari 1950 dit geld terug te betalen met 3% rente. Sedertdien zijn ook bepaalde districten hun eigen acties begonnen om zich geld te verschaffen voor hun werkzaamheden. Zo besloot het district Värmland, een Värmlandse communistische erebrigade te organiseren, waarvan de leden zich verbonden, gedurende 1949 maandelijks 5 Kr. te betalen boven de gewone contributie. Te Stockholm werd een z.g. „vredescampagne” gevoerd, waarbij ieder lid 25 Kr. extra moest betalen. Dezelfde soort van acties vindt in andere districten toepassing.

De economische toestand heeft natuurlijk ook geleid tot een beperking van het aantal partijfunctionarissen en van het krantenpersoneel. Te Dalarné had men eerst 5 functionarissen, thans is dit gereduceerd tot 3; in Oost-Götland viel het aantal terug van 4 op 2; in Jämtland was voordien een volledig gesalarieerde zaakgelastigde, thans is er geen; in Halland had men een betaalde redacteur, nu heeft men een redactiecommissie van 3 personen, die de krant gaande houdt; in Västerbotten had men voordien één redacteur, thans staan de lokalen leeg; in Bohuslän was een agentschap van de communistische pers, nu is dit er niet meer.

Ook de propaganda heeft te lijden van de geldnood. Bij de meeste lezingen wordt entrée geheven. In de regel wordt daar een Russische film vertoond met een driefoudige strekking n.l.: 1. aansporing om tot de partij toe te treden; 2. het volk te trekken naar de vergaderingen; 3. het voeren van propaganda in het algemeen. In die film komen natuurlijk zin-

sneden voor over „afrekening” met de oorlogsofhitsers.

Propaganda actie.

Het resultaat van de communistische achteruitgang in de vakverenigingen is, dat de Communisten een soort actie op touw gaan zetten, de z.g. „igelkotts”-strategie, d.i. letterlijk een „stekelvarken” strategie, zoals deze door de Zweden tijdens de laatste wereldoorlog werd toegepast, waarin zij hun „stekels”, zowel naar Duitsland als naar Rusland moesten uitsteken om neutraal te kunnen blijven. De Communistische partij zet zich langs deze weg er toe bepaalde streken te bewerken. Zo kan worden geconstateerd, dat het aantal partijfunctionarissen te Stockholm, Göteborg, Västerbotten en Norbotten is vermeerderd. Sommige van de functionarissen daar, hebben camouflage-werk, zo b.v. de vroegere redacteur van Hallands-folket, Artur Karroldsson, die z.g. als boekverkoper te Norbotten werkzaam is.

Het werk in de Rijksdag is voor de Communisten niets anders dan partijpropaganda. Zij hechten hieraan essentiële waarde. De quantiteit der zetels achten zij secundair. Dit erkende Hilding Hagberg openlijk, toen hij zeide, dat het geen rol speelt of zij nu 8 of 15 mandaten hebben.

De Communisten beschikken eveneens over stoottroepen, die zij naar de voorposten sturen. Deze voorposten worden ook naar de verschillende vakverenigingen gestuurd om b.v. handig gebruik te maken van de ontevredenheid bij de bouwvakarbeiders. Ook de ambtenaren worden bewerkt, voor wie zelfs een speciale krant bestaat. Momenteel voeren de Communisten bovendien de gebruikelijke actie tegen het Noord-Atlantisch pact, het plan-Marshall en de loonstop.

De tot dusverre gevoerde propagandacampagne kan als mislukt worden beschouwd. Ondanks de gestadige arbeid van de propagandisten, ondanks verkiezingsfilms en partijreclame worden de bijeenkomsten slecht bezocht en moeten vele worden afgelast.

Vakverenigingen.

Ook de invloed van de Communisten in de vakverenigingen is achteruitgegaan. Zij concentreerden zich van het begin van de oorlog af op de vakbonden van metaal- en bouwvakarbeiders. Bij de metaalvakbonden maakten zij handig gebruik van de grote ongelijkheden in ondernemingswinsten. De toegepaste be-

2) De Zweedse Kroon staat op 74 cent.

zuinigingsmaatregelen in het bouwvak buiten zij eveneens uit. De verkiezingen van de besturen van de vakverenigingen, in dit laatste jaar gehouden, laten ook duidelijk een achteruitgang zien. De ontwikkeling in de Communistische partij is nu wel opgehouden. Het is geen gebrek aan organisatie, geen gebrek aan beloften, welke ertoe heeft geleid, dat de Communisten in kracht verloren, binnen de Zweedse vakbonden.

Zo ontdeed zich o.a. de bond van papierindustrie te Grönns van haar communistische voorman; de arbeiders van de brouwerij afdeling te Arvika kozen voor de Sociaal-Democraten; eveneens deden dit de employé's in het hotel-, café- en restaurantbedrijf te Lulea.

Vooral in de grote steden wordt propaganda gemaakt omdat daar de meeste ontevreden zittingen. Daarom zijn Stockholm, Göteborg, Malmö en Nörrköping van speciaal belang. Tijdens de oorlog verschaften b.v. de Communisten zich een zekere onopgemerkte invloed in sommige vakverenigingen te Malmö, maar dit mislukte al spoedig. Aldus geschiedde ook te Nörrköping. In Göteborg verkregen de Communisten bij de verkiezingen van dit jaar maar een kleine meerderheid in de vakbond van metaalarbeiders, vroeger een communistisch bolwerk. Desondanks benutten de Communisten hun minderheid op zulk een wijze, dat zij voor hun krant „Arbeidertidning" een bedrag van 47.000 Kr. uit de kas haalden. Dit geld zal worden gebruikt voor de aankoop van een pers voor deze krant, die eerst te Stockholm werd gedrukt. De aankoop geschiedde op bevel van twee communistische leiders Lager en Petterson. Ny Dag, het grootste communistische orgaan, noemde dit „stralende offerzin". Men kan een reeks vakbonden en arbeidersclubs opnoemen, waar de Communisten het veld hebben moeten ruimen voor de Sociaal-Democraten, b.v. de Atlas Diesels arbeidersclub, de arbeidersclub te Finnbo. Als kroon op het werk — van de Socialisten althans — komt dan het kiesresultaat in de metaalvakbond te Stockholm. Dit hield in een verlies van 4.930 stemmen. De nederlaag was zo overweldigend, dat Ny Dag haar niet eens trachtte te verklaren. Nog geen twee jaar geleden zette hetzelfde blad in dikke letters op de voorpagina, dat 3000 metaalarbeiders werkten voor een communistische overwinning in de metaalvakbond. De centrale vakvereniging, de F(aglige) C(entral) O(rganisation), die tot de verkiezingen van het vorig jaar beheerst werd door de Com-

munisten, heeft nu die meerderheid verloren. De communistische kranten geven minder juiste voorstellingen van de verschillende uitslagen.

Het feit, dat de leider der Communisten van hun partij, Linderot, zich te afhankelijk van Moskou toonde, deed voor velen de ogen opengaan. Zijn reis naar Moskou bereikte in de eerste plaats, dat hij praktisch werd uitgeschakeld. De eigenlijke leider is nu wel de agressieve Fritjof Lager, het eerst bekend geworden door zijn activiteit in de Spaanse burgeroorlog, zijn assistent is Lennart Bricks.

In de tweede plaats had de reis van Linderot tot gevolg, dat vele de partij verlieten. Van de ong. 52.000 leden, welke de partij in 1948 telde, zijn er hoogstens 40.000 over. Waagt iemand openlijk te protesteren tegen het partijbeleid, dan wordt hij „eervol" ontslagen. Dit ervoer het oude lid, Gunnar Hietala, te Overtornea. Hij had n.l. beweerd, dat Hilding Hagberg, die het gehele jaar te Stockholm woont, niet Norbotten in de Rijksdag ken vertegenwoordigen. Onmiddellijk werd hij genoopt de partij te verlaten. Allereerst verlieten leden de partij, die het niet meer eens waren met de partijideologie, daarna traden de leden van de vakverenigingen uit, vervolgens was er een uittocht van de bestuursfunctionarissen en langzamerhand trokken zich zelfs de vertrouwensmannen terug. Hier volgen enkele namen van de voornaamste uitgetreden partijleden:

Per Meurling, de theoreticus bij uitnemendheid van de partij, bovendien een der eerste Scandinavische journalisten, die door de Sowjet-Unie werd uitgenodigd voor een bezoek aldaar. Door zijn artikels in het communistische orgaan Ny Dag, verhoogde Meurling de reputatie van te zijn de meest prominente Marxist in Scandinavië. Zoals hij echter in een vraaggesprek verklaarde, heeft hij de partij verlaten wegens ontevredenheid met de communistische politiek in de Sowjet-Unie en in het buitenland, wegens de sterke Russische druk, waaronder zij staat.

Robert Grundel, te Arvika, een leidende figuur in Värmland, die behoort tot de districtleiding en die tevens op de lijst voorkomt voor de verkiezingen in de Rijksdag en de Provinciale Staten.

Erik Eriksson te Hagfors, secretaris van het metaalvakbond.

Erik Lundberg te Arvika, bestuurslid van de arbeiders vereniging van brouwerijarbeiders.

Karl Svensson te Augurum die een vertrouwenspost aldaar had bekleed.

Helmer Ljung, te Froskog, secretaris van een vakbond aldaar.

Erlend Stenhager te Stockholm eveneens vakbondsecretaris e.a.

Tenslotte rijst de vraag, op welke manier

de Communisten in Zweden het doelmatigste kunnen worden bestreden. Naar veler mening zeker niet op de wijze, welke het hoofd van de Conservatieve partij, Dömö, en in sterkere mate prof. Ohlin, hoofd van de Liberalen, voorstaan, n.l. een uitsluiten van de Communisten uit de vertrouwensposities. Iedere discriminatie zou n.l. een propagandamiddel te meer zijn en dus als boemerang kunnen werken. Andere daarentegen zijn van mening, dat de volkswij zelf voldoende spreekt en zal spreken, getuige in de eerste plaats de zo snel afgenomen populariteit van 't Communisme.

Zij nu zijn van oordeel, dat de afnemende tendens zich zal doorzetten en dat geforceerde maatregelen slechts kwaad kunnen stichten.

M. de B.

UITTREKSEL

Uit : OD 1058
 Ag.no.: 61093
 Voor : OD 1059.

12 MEI 1949

ACD 61093

Notitie KA-R.A. S 4

Bestemd voor B.

Wij vernemen uit vermoedelijk betrouw^{bare} maar ongecontroleerde bron (off. buitenlandse speciale dienst, die wij nog niet voldoende kunnen beoordelen), het volgende:

In Noorwegen is een scheuring ontstaan in de C.P. Er is nu een Stalinistische Kominform groepering en een "Tittistische" Anti Kominform groep. In Zweden heeft deze scheuring niet plaats gevonden maar ~~er~~ heerst een felle inwendige strijd. Er zijn daar ca 6,4 % communisten. In Denemarken doet zich hetzelfde verschijnsel als in Zweden voor.

Gaarne Uw reacties.

KA-R.A., 10-5-'49

UITTREKSEL

Voor OD 1059 Naam Communisme in Zweden.
Origineel in OD 1057 Naam Communisme in Finland.
Volgnr. 57501 Ag.nr. Aard van het stuk Controle-orgaan voor
Scandinavische Comm. Afz. B.I.D. Datum 9 Maart 1949.

Uit bron, waarvan de betrouwbaarheid mij niet bekend is, vernam ik omtrent bovengenoemd onderwerp het volgende:

1. In de naaste toekomst zal waarschijnlijk een nieuw controle-orgaan voor de Scandinavische communisten gesticht worden. In dit orgaan zouden de volgende leden zitting hebben:

Frithiof LAGER (leider van de Zweedse communisten);
Martin NIELSEN (DENEMARKE);
Rudolf ANDREASEN (NOORWEGEN);
Ture LEHEN (FINLAND);

2. Ture LEHEN, eerste echtgenoot van Herta KUUSINEN en voormalig minister van Binnelandse Zaken in de regering Kuusin TERIJOKI, zal uitgeroepen worden tot leider van de Finse communisten, volgens een verklaring van het Finse Dagblad "Sosiali Demokratti".

A.

Uitgetrokken door vV Afd./Sectie ACD IV/B Datum 26-4-49

Op aanwijzing van B III G

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 14 September 1949

No. 55680.

UITGEBOKT

VERTROUWELIJK.

Betreft: SJÖBERG.

Hiermede moge ik U mijn schrijven No. 55680 dd. 9.3.49
in herinnering brengen. Gaarne zou ik met het resultaat
Uwer bevindingen in kennis gesteld worden.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze:

Jhr. Mr. W.J.Th. Serraris.

Aan de Heer Regeringscommissaris
in Algemene Dienst
Plein 1813 Nr. 4

te 's-GRAVENHAGE.

B II mm D.
?

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN
Javastraat 68.

's-Gravenhage, 9 Maart 1949.

No. 55680.

Uw No.: U 14941 a - C 56 - KC 1.

d.d.: 14-2-1949.

Onderwerp: S J Ö B E R G.

G E H E I M.

UITGEBOEKT

Onder verwijzing naar ^{Uw}bovenvermeld schrijven betreffende de in margine genoemde persoon, heb ik de eer U te berichten, dat het dezerzijds zeer op prijs zal worden gesteld, indien U nadere gegevens nopens S J Ö B E R G zoudt kunnen verkrijgen betreffende de volgende punten:

- waar S J Ö B E R G momenteel verblijft;
- in welke landen hij zijn activiteit uitoefent;
- in welke niet-communistische jeugdgroep hij een functie bekleedt en
- een opgave van zijn personalia.

HET HOOFD VAN DE DIENST,
Namens deze,

Aan de Heer Regeringscommissaris in Algemene Dienst
Plein 1813 No. 4
's-G R A V E N H A G E.

L. Pot.

OP KAART
ACD/4 C
DAI: 7/12 50
PAR: 2

17 FEB. 1949

55680

14 Februari 1949.

U 14941 a - C 56 - KC 1

Betr: SJÖBERG.

Uit bron, waarvan de betrouwbaarheid nog niet bekend is, ontving ik omtrent deze Zweed het volgende bericht:

"Bovengenoemde persoon werd genoemd in verband met pogingen van de kant van communistische zijde om jeugdgroepen te penetreren. SJÖBERG werd als voorbeeld genoemd, aangezien hij zelf communist is en een belangrijke functie bekleedt in een niet-communistische jeugdgroep.".

A.

Aan het Ministerie van Algemene Zaken,
Tavastraat 68,
s-GRAVENHAGE.

1059

Periodiek: Waarsh.
A. dan

Datum: 7-3-52

CIRCULATIE

Niet langer houden dan dagen

AAN	GEZIEN		Volgens geadresseerde nog t.k. aan
	dat.	par.	
P & B	19/3	[Signature]	[Signature]
P & B	20/3	[Signature]	KAL
KA	4/3	[Signature]	T. B. no circulatie
H. d.	1/4	[Signature]	forme an mij
K. d.	4/4	CS	KH 2/3 3/3

* Geheime po
heime politie
brieven te open
af te luisteren,
Aldus is bes
parlement.

Aantekeningen :

1/25
1/13

CENTRALE VERBODSORDERS

Doss. no.	1059
Cat.	Waarsh. H.
Datum	27-9-51

W

~~AB~~ ~~BE~~ ~~BE~~ ~~BE~~ 12/11

U.

K.A. (M. van Maanen) t.k.

gd. v. M. H. K.A.D.

M. Kuyper

A.P.

H.B.

U. t.k.

1/11

f 19/10

**Zweedse rechtbank velt
belangrijk oordeel
Ontslag wegens politieke
overtuiging onwettig**

Het Zweedse hof voor arbeidsgeschillen heeft bepaald, dat een communist niet uit functies van nationaal belang mag worden ontslagen in verband met zijn politieke overtuiging.

Dit belangrijke oordeel werd geveld naar aanleiding van de klacht, die een communistische machine-bankwerker had ingediend. Deze was ontslagen uit de staatstorpedofabriek in Motala, omdat hij lid van de Communistische Partij was.

In het oordeel van het hof wordt gezegd, dat het ontslag in strijd is geweest met de collectieve arbeidsovereenkomst. De directie van het bedrijf heeft bevel gekregen de machine-bankwerker weer in dienst te nemen en op dezelfde plaats te werk te stellen.

Er dient nog op gewezen te worden, dat de rechtse socialistische minister van oorlog, Vougt, persoonlijk het ontslag van deze arbeider had verdedigd.

Doss no. 1059
 Cat *Wreuwe R. damse*
Courant
 Datum 26-9-51

1. CA. f/ho
Gedragzame b. l. W.

→ 2. P. R. d. G. 11

J. B. f/ho

gu f/ho

~~Wegens overtuiging kunnen
 Zweedse communisten
 niet ontslagen worden~~

Communisten in Zweden mogen niet alleen wegens hun politieke overtuiging ontslagen worden uit functies van nationaal belang, aldus heeft het Zweedse hof voor arbeidsgeschillen beslist, tenzij de communistische partij een „duidelijk gevaar wordt voor de nationale veiligheid“.

Deze uitspraak werd gedaan naar aanleiding van het beroep van een communistische machine-bankwerker tegen zijn ontslag bij de staatstorpedofabriek te Motala wegens onbetrouwbaarheid, hetgeen alleen gebaseerd was op zijn lidmaatschap van de communistische partij. (Reuter).

1059.

Periodiek: Trouw

Datum: 4-3-52

CIRCULATIE

Niet langer houden dan dagen

AAN	GEZIEN		Volgens geadresseerde nog t.k. aan
	dat.	par.	
P & B	24/3		
Civ	26/3	JK	
D	28/3	JK	
Ko.	4/4	JK	

Aantekeningen:

Zweden beveiligt zich tegen spionage

Het Zweedse parlement heeft Donderdag een wetsvoorstel aangenomen, dat de veiligheidspolitie machtigt brieven te openen en telefoongesprekken af te luisteren, indien zij iemand van spionage of sabotage verdenkt.

In dit geval moet de politie echter onmiddellijk rapport uitbrengen aan het hof, dat de maatregelen der politie te niet kan doen.

Het voorstel werd door het Lagerhuis met 125 tegen 31 stemmen aanvaard, nadat het Hogerhuis het Woensdag reeds had goedgekeurd. Alle partijen, behalve de communisten, stemden voor.

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

No. _____
Bijlagen: _____
Diet: _____
Uw schrijven No. _____
dd. _____
Onderwerp: _____

S-GRAVENHAGE,
Javstraat 68
Tel. { 111539
112778